

Obraćanje prvog zamjenika visokog predstavnika Raffija Gregoriana Vanjskotrgovinskoj komori Bosne i Hercegovine

Investiranje, zapošljavanje i viši standard življenja zavise od normalne politike

Dame i gospodo,

Hvala vam na pozivu upućenom visokom predstavniku i specijalnom predstavniku EU da se danas obrati vašoj Skupštini. On sa žaljenjem poručuje da neće biti u prilici prisustvovati ovoj Skupštini zbog hitnih obaveza u Briselu, i zamolio je mene da vam se obratim u ime njega.

Ne bih da jutros idem u detalje u vezi ekonomskih prioriteta Bosne i Hercegovine, ali bih želio navesti nekoliko stvari za koje vjerujem da su od prevashodnog značaja – za one od vas koji ste aktivni u poslovnoj zajednici i za građane kao cjelinu.

Kao što vam je svima poznato, politički proces u BiH zapao je u ćorsokak. Kao što možda upravo vi bolje znate od većine ljudi, ovo je situacija koju Bosna i Hercegovina sebi ne može priuštiti.

Dok god parlamenti ne budu u stanju da donesu i implementiraju reformski program koji je već pripremljen, BiH neće biti u mogućnosti da privuče i zadrži investicije koje su potrebne za stvaranje novih radnih mjesta i izvlačenje ove zemlje iz siromaštva.

To se svodi na činjenicu da je ova zemlja siromašna upravo zbog političkog ćorsokaka u koji je zapala reforma policije i dvije ili tri druge reforme. Nakon skoro deceniju uključenosti u pitanja koja se odnose na BiH, došao sam do zaključka da je politički ćorsokak ono što sadašnja struktura političara u BiH mora da želi. Kako inače objasniti njihove aktivnosti? Govore da su za evroatlantske integracije, ali sve njihove aktivnosti ukazuju na suprotno. Oni odvrćaju pažnju ljudi stvaranjem političkih sukoba tamo gdje ih, objektivno govoreći, ne bi trebalo biti. Zašto? Zato što svi imaju udjela u očuvanju sadašnjeg sistema. Kao što je moj prethodnik primjetio u januaru, oni su više zainteresirani za podjelu bogatstva nego za njegovo stvaranje. Ne treba ići dalje u traženju dokaza od analize izjava političara u vezi sa ustavnom reformom. Oni se svi usredsređuju na to kako podijeliti BiH u područja koja će svi moći iskorištavati. Nema pomena o tome kako će njihovi prijedlozi stvarno poboljšati život građana BiH. Umjesto toga, sve se svodi na to kako će poboljšati život za NJIH.

Političari su odgovorni što se održavaju prepreke za poslovanje, što se odvrćaju investicije, uništavaju radna mjesta, sprečava trgovina i održava nizak životni standard. Privatizacija većine strateških preduzeća odložena je cijelu deceniju, i dalje odlaganje je vjerovatno jer se borba za kontrolu nad njihovim upravnim odborima – i za novac koji ta kontrola znači za političke stranke – odvija i nakon zadnjih izbora. Drugi primjeri privatizacije su sve samo ne privatizacija: prodaja državne imovine drugom subjektu u državnom vlasništvu teško se može nazvati privatizacijom; to je samo preraspodjela bogatstva.

Nadam se da ćemo moći primorati političare da naprave značajan

pomak i nadam se da će taj pomak biti osiguran prije nego što još mnogo vremena bude izgubljeno. Cjeloviti cilj međunarodne zajednice je da pomogne u stvaranju političkog okruženja koje može odgovoriti stvarnim potrebama stanovništva – a to uključuje daleko najhitniju potrebu: mogućnosti za zaposlenje i smanjenje siromaštva. Napredak u ovom smjeru se može postići putem procesa stabilizacije i pridruženja a, posebno, putem programa ekonomskih reformi koji je izrađen prema evropskom partnerstvu.

Svi vi veoma dobro shvatate opasnosti i mogućnosti za privredu BiH ali jutros želim vašu pažnju usmjeriti na posebnu opasnost sa kojom se suočava ova zemlja. To je pogrešno vjerovanje koje je prisutno među mnogo političara da ekonomske reforme mogu biti ostavljene na čekanju dok se ne riješe druga pitanja. U svojim diskusijama sa političkim liderima neprestano sam naglašavao da to nije slučaj. Ne može se dozvoliti da se trenutna kriza siromaštva i nezaposlenosti nastavi beskrajno. Time se treba pozabaviti i riješiti sad odmah. Ovog jutra želim apelirati na VAS da postavite ovo pitanje – u vašim direktnim razgovorima sa vlastima kao i u sredstvima informiranja. Vanjskotrgovinska komora i druge privredne komore su prave institucije da to učine.

Jasno, mnogi od lidera ove zemlje imaju poteškoća da prevaziđu zastario način razmišljanja u kojem značaj ulaganja i otvaranja radnih mjesta nije dovoljno dobro shvaćen. Ukoliko poslovna zajednica počne pozivati na povratak konstruktivnoj političkoj debati vjerujem da možemo početi da mijenjamo politički način gledanja stvari i izgraditi stvarni zamah u pozitivnom smjeru. I što je još važnije političari mogu stvarno početi da polažu račune narodu koji ih je izabrao.

Mjere koje su potrebne da bi se stvorili uslovi da se omogući ekonomski uzlet Bosne i Hercegovine uključuju:

- Konsolidaciju jedinstvenog ekonomskog prostora da bi se osigurala bolja ekonomska integracija između države,

entiteta, Distrikta Brčko i čak između kantona. To uključuje smanjenje birokratije i lakše dobijanje dozvola i licenci za privredna društva;

- Unapređenje fiskalne koordinacije uspostavom Nacionalnog fiskalnog vijeća na državnom nivou;
- Osnivanje Ekonomskog i socijalnog vijeća BiH kao prvog koraka ka institucionalizaciji socijalnog dijaloga među najvažnijim akterima u ekonomiji;
- Modernizaciju bankarskog nadzora i privrednog kodeksa;
- Privatizaciju strateških preduzeća na transparentan način; i
- Racionalizaciju plaća uposlenika u javnom sektoru.

Svepripremeza ovaj posao već su obavljene, ali sve je zastalo jer političari žele da održe status quo što je moguće duže kako bi svaki preostali *pfening* izvukli za sebe.

Dokaz da trenutna politička atmosfera truje ekonomski razvoj je činjenica da su prije godinu dana prioriteti bili potpuno isti, sa jednim važnim izuzetkom: Zastupnički dom BiH ratificirao je sporazum o CEFTA-i, i to svakako treba pozdraviti. Nadamo se da će Dom naroda u skoroj budućnosti učiniti isto.

Vi možete pomoći da se ovo sumorno stanje promijeni ukoliko javno kažete žalosnu činjenicu da odsustvo normalne politike tjera investicije iz ove zemlje, uništava radna mjesta, sprečava trgovinu a životni standard održava niskim.

Sljedećeg mjeseca visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU Lajčak sazvaće konferenciju koja će se baviti ekonomskom tematikom i nadam se da će joj mnogi od vas moći prisustvovati. Njegova je namjera da na jednom mjestu okupi one koji donose političke odluke i zainteresirane strane kako bismo zajedno uklonili prepreke u nekim od ključnih ekonomskih pitanja koja sam pomenuo. Namjera nam je da se vratimo u situaciju u kojoj će ekonomska pitanja biti čvrsto ukorijenjena u glavnu političku debatu i da će ljudi shvatiti

da je u pitanju njihova budućnost.

Moramo postići napredak u reformi policije i ustavnoj reformi i drugim u suštini političkim pitanjima – ali ne možemo jednostavno pustiti da ljudi za to vrijeme ostanu siromašni.

Da završim nečim pozitivnim. Platni bilans Bosne i Hercegovine i dalje ide na bolje – ne dovoljno brzo, naravno, ali ipak stalno – pri čemu izvoz raste brže od uvoza. To je nešto što je sasvim jasno od posebnog interesa za Vanjskotrgovinsku komoru a mnogi od vas ste direktno odgovorni za velik dio tog napretka. Ali ako je to nešto što se može postići bez obzira na negativne natpise o bosanskohercegovačkoj politici u svjetskim medijima, bez obzira na neodgovarajuću koordinaciju ekonomske politike u zemlji i neodgovarajuće predstavljanje investicionih mogućnosti BiH u inostranstvu, i bez obzira na skandalozno održavanje rascjepkanog i tromog poslovnog okruženja – samo pomislite šta bi bilo moguće kad bismo ekonomska pitanja ponovo vratili na pravi kolosijek.

Mi ćemo učiniti svoje kako bismo pomogli da do toga dođe, ali će nam u tome trebati vaša pomoć. Jasno je da političari neće djelovati ukoliko na tome ne budu insistirali ljudi poput vas i drugi akteri iz privrede.

Hvala.